

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druga izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po nje, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inštalacije in reklamacije. — Za večkratne ogledne primerne popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka peščica 20 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Izjaviti se sprejemajo do toliko opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

V slovenske šole!

Zopet se bliža čas, ko se začnejo srednje in po narodno-mešanih krajih (večinoma tudi ljudske šole. Za slovenske stariše nastopa dolžnost, da spravijo svoje otroke v šole, kjer bo njih dobro napredovanje najbolj zasigurano. Za to velja staro pravilo: Slovenske otroke v slovenske šole!

Marsikje očetje ne bodo doma, nahajajo se na bojiščih. Pošteni rodoljubi naj v svojih okoliših radevolje grede zapuščenim materam s svetom na roko in naj se, ako treba, ne ustrašijo tudi žrtev.

Slovenski narod je v sedanji vojski izgubil že mnogo svojih vrlih sinov. Za to pa je dolžnost doma ostalih rodoljubov, da skrbijo za dobro narodno vzgojo slovenskega naraščaja. Dobro vzgojenega naraščaja bomo pošteno potrebovali, kajti Avstrija po vojski ne bo pozabila svojih zvestih Slovencev, temveč jim pripravila lepšo bodočnost. Ne dajmo se motiti po posameznih dogodljajih, ampak trdno zaupajmo v Boga in cesarja.

Za slovensko bodočnost pa vzgajajmo tudi slovensko decu. Slovenski otroci v slovenske šole!

Nakup in prodaja semenskega žita.

Podružnica vojno-žitno-prometnega zavoda za Štajersko je vse potrebno uredila, da se poljedelci preskrbijo s semenskim žitom za jesensko setev. Komisijonarji so že nakupili večje množine semenskega žita, t. j. rži in pšenice. Komur mapjka letos semenskega žita in ga v domači občini ni dobili, naj se oglasi pri občini, katera mora vsa tozadavna naznanila vposlati okrajnemu glavarstvu. Navede se naj velikost njiv, določenih za jesensko setev in koliko žita se rabi. Cene za semensko žito so uradno stedeče nastavljen: pšenica od 1. septembra (očiščena) 37 K 77 v, od 15. septembra naprej 36 K 37 v, neočiščena od 1. do 15. septembra 36 K 2 v, od 15. septembra dalje pa 35 K 3 v. Rž stane očiščena 30 K 26 v, neočiščena 28 K 86 v. Če občina ali okrajni odbori sami preskrbijo čiščenje žita smejo za to delo računati: za čiščenje 100 kg pšenice 1 K 80 v, za rž 1 K 40 v. Nabava semena se lahko vrši tudi naravnost med posetniki domače občine, a pri prodaji in nakupu semena med občani mora posredovati župan in se mora vsako prodajo in nakup semena natančno zapisavati in o tem poročati okrajnemu glavarstvu. Za medsebojni nakup in prodajo semenskega žita veljajo goraj o značene cene.

Omejitev klanja govede in svinj.

Poljedelsko ministrstvo je z odlokom dne 6. julija odredilo, da se govedo in svinje, za katere v živinskih potnih listih ni izdano potrdilo, da se smejo zaklati, ne smejo več pripuščati na sejme za klavno živino. Mnogokrat se je že zgodilo, da so se pri nakladanju večjih živinskih pošiljav živinski potni listi in potrdila tako zmešala, da pri izkladanju na sejmih za klavno živino, zlasti ako se je prignalo več živine, ni moglo določiti, ali spadajo živinski potni listi in potrdila skupaj, in da je povzročilo zavrnitev klavnih živali, oziroma naprtilo neljube posledice.

Zatorej je ukazano osebam, katerim je poverjeno podeljevanje klavnega dovoljenja in izdajateljem živinskih potnih listov, da zanaprej prišijejo potrdilo k potnemu listu, ki je izdano za dotično žival, tako, da pozneje teh dveh listin ni mogoče poškodovati brez vidne škode. Nadalje je naznanilo c. kr. poljedelsko ministrstvo z odlokom z dne 11. julija t. l. z ozirom na to, da v omenjenem ministrskem ukazu ni nikakih naredb o plači v § 2 tega ukaza imenovanih izvedencev, kateri se namestijo za dajanje klavnega dovoljenja, da se more v obsežnih ali iz več krajevnih delov obstoječih občinah v primerne potrebe določiti tudi

več oseb za izdajanje klavnih dovoljenj. Ob tej priliki se je izdalo novo uradno naročilo, da se določbe tega ministrskega ukaza neprenehoma strogo izvršujejo in natančno izpolnjujejo predpisani roki glede poročila, ki ga mora o podati občine okrajnim glavarstvom.

Vojno zavarovanje v prid vdovam in sirotam padlih.

Zene, oziroma sorodniki mož in sinov, ki so v poklicani pod orožje, lahko iste zavarujejo za življenje, t. j. če zavarovane pade v vojni ali umre za ranami ali za kako boleznijo, lahko svoji dobijo po njegovi smrti izplačano svoto, za katero so ga zavarovali. Pomožni sklad za vdove in sirote cele oborožene moči je postavke premij za vojno zavarovanje znatno znižal.

Premije torej znašajo zanaprej:

Za pripadnike linije (redne vojske), rezerve in deželne brambe 7%, namesto kakor dozdaj 9%;

za pripadnike trena in sanitetnih čet in vojaške zdravniške 5%, namesto kakor dozdaj 7%, ako glavnic, za katero se zavaruje, ne presega svote 2 tisoč kron.

Za pripadnike črne vojske ostane dosedanji premijski postavek kakor dozdaj nespremenjen v veljavi.

Natančnejše podatke o vojnem zavarovanju se dobi pri okrajnih glavarstvih in davkarijah.

Avstrijsko-italijansko bojišče.

Odkar so se naše čete, a tudi naši topovi na italijanski fronti pomnožili, je Lah izgubil še zadnji del svoje korajže. Sedaj se poroča samo o artilerijskih bojih in posameznih infanterijskih napadih, ki pa ne kažejo več iste ljutosti kot poprej. Gotovo je, da se bodo Lah zopet povrnili k ljutim napadom, toda sedaj se morajo še skrbneje pripraviti kot poprej, ko še nas ni bilo toliko.

Lahi so baje že izgubili v dosedanjih brezuspešnih napadih tri desetinke svoje armade in zelo veliko oficirjev. Za to, se mora v poklicati vedno več mož in mladeničev pod orožje, kar posebno hudo čuti italijanske tovarne. Gotovo tudi laškimi kmetom to v poklicavanje ne de dobro, toda premalo so organizirani, da bi njih glas prišel na površje.

Ali in kdaj se bodo Lah udeležili bojev ob Dardanelah, o tem ni nič gotovega izvedeti. Poročila si nasprotujejo. Po našem mnenju se jih bodo gotovo morali prej ali slej udeležiti, kajti sicer jim Angleži ne dajo več niti denarja niti premoga. Posebno pa se bo na Lahe še sedaj močno pritiskalo, ko niso mogli Avstrije niti premakniti, kamoli razdrobiti, kakor so pred vojsko svojim sedanjim prijateljem obetali. Pomisliti je tudi treba, šta je laška pomoč pri Dardanelah vsak dan bolj potrebna, ker je ruska pomoč za dalje časa popolnoma izključena.

Izjalovljen načrt za september.

Vojaški kritik v „Stockholms“ Dagbladu“ razpravlja obširno o polomu načrtov četverosporzuma, ter pravi glede Italije, da bi bila morala po sklepu generalnega štaba četverozveze v septembru zadovoljiti se ob Soči z obrambno pozicijo, en del svoje armade pa bi morala poslati v Dardanele, drugi del pa proti jugu Male Azije ali proti Siriji, da bi bila prerezala glavne zveze Turkov skozi Adano in Halebe v korist Angležev. Italijanske čete bi bile morale čez Franche Comte priti na pomoč generalu Joffreju, da bi bil mogel napasti Alžaško-Lotarinsko. Ali vse to se je razbilo. Avstro-ogrške čete so šle od zmage do zmage in izjalovljen je načrt četverozveze za mesec september.

Ta načrt je bil razlog, da se je Italija tako si-

lila in trudila v mescu avgustu, da bi prodrila soško fronto in zagospodovala nad Gorico in celo okolico — ali vsi naporji so se razbili ob hrabrosti naših čet. Sedaj čepijo italijanske vojne sile še vedno ob Soči in položaj se ni izpremenil tako, da bi zadoščala kakva obrambna pozicija ob Soči — izjalovljeni so vsi načrti.

V bližini Gorice.

„Slovenčev“ dopisnik piše iz Gorice:

Tretji mesec vojske z Italijani je za nami, trinajsti teden živimo v bojni črti. Privadili smo se, kar nas je ostalo, marsikomu, še bolj pa smo se odvadili temu in onemu. Čas pa drvi nevzdržno naprej. Italijani so še vedno tam, kjer so bili prve dni, naši junaki prav tam kakor izpočetka in neprestano čakajo, da jih spuste naprej, naprej čez Brda in Furlanijo proti Vidmu in Benetkam.

Ze nekaj tednov, od konca julija naprej ni več velikih bojev v bližini Gorice. Seveda še vedno pride kaka granata v mesto ali okolico, kjer poruši ali pobije, a le po malem, naši topovi se oglašajo bolj redkoma, samo včasih je čuti po noči prasketanje pušk in ragljanje strojnih pušk. Večkrat pa grm tam od daleč čez Kras ali pa čez Kanalske hribe. Vedno pa brenči ob določenih urah, ako je vreme ugodno, nekaj zrakoplovov, naših ali sovražnih. Nič posebnega več, nič novega!

Zadaj za goriško fronto.

Od Tržiča pa tja gori do Koroške divja danzadnem boj, sedaj srditejši, sedaj lahnejši. Danes se zdi, da popolnoma ponehava tu, jutri zopet drugod, da pozneje izbruhne s tem večjo silo. Topovi grme neprestano, kakor da besni nad pokrajino silna nevihta. Vmes pa strahotno brenčanje v zrak rezočih krogel. Naenkrat poneha na kaki točki grmenje topov. Poči par puškinih strelcov, potem pa oživi streljanje s puškami in se prične razdevajoči ogenj strojnih pušk. Ogenj postaja vedno silovitejši, dokler na tem ali onem delu fronte naraste v nepretrgan hrušč. Potem nastane naenkrat mir. Italijani so zopet enkrat poizkusili naskok in so bili odbiti, kakor vedno.

Tam zadaj delajo saperji brez strahu in neumorno postojanke za rezerve. Tu intam razstreljavajo skale ti najvišje cenjeni tovariši pehote. Se bolj zadaj, iz varnega zakritja, streljajo topničarji svoje pogubonosne krogle. Poljska artilerija. V začetku vojne so se čule večkrat pritožbe proti naši artileriji. Te pritožbe so utihnile že zdavnaj. Daleč spodaj v rojni vrsti pehote leže njeni opazovalci. Z nezgredljivo gotovostjo zadevajo krogle svoj cilj. Telefonske črte vodijo od artilerijskih postojank in pehotnih oddelkov k višjim poveljništvom, kjer se ugotavlja položaj in se vsakemu sovražnemu gibanju odgovarja s protikrepi. Za postojankami poljskega topništva so težki dalekonosni topovi, nameščeni tako, da se ne vidijo niti od blizu in dobro zakriti tudi pred letalci. Človek še skoraj ne bi mogel verjeti, da morejo topovi z gotovostjo zadevati vse razdalje, ki jih ne dosega prosto oko. Tehnika je tudi tu premagala sijajno vse težave. Daljnogledi z nitnimi križi omogočajo natančno merjenje na razdalje, ki jih je opazovalec ugotovil s svojim daljnomerom. Dasiravno morda prva ali druga krogla, ker je cilj tako majhen in razdalja 12 do 16 km, ne udari naravnost na cilj, ga tretji strel gotovo ne zgreši več.

Dalje zadaj počivajo v šotoriščih rezerve, pripravljene, da v slučaju potrebe posežejo vmes. Tudi te niso brez dela. Videti je tu tovarno živino, bolj zadaj pa vozove. Z obojnimi dobavljajo, kjer je mogoče, municijo, živila in v sodovih najpotrebnejše, kar je, pitno vođo, ki je je tako malo. Toda tudi pomanjkanje vode ima svojo dobro stran, kajti v bližini fronte se vođnjaki in studenci le prerači okužijo, iz česar nastajajo potem nalezljive bolezni. Tako pa prinaša vsak sod iz oddaljenega studenca četam vedno čisto vođo.

Zopet še nekoliko bolj zadaj, do koder ne segajo več topovi, so nastanjene čete. Strojne puške in pa artilerija se nahaja tu v popravil. Popravljajo se poskodbne, ki so nastale pri streljanju ali po sovražnem ognju, moštvo se odpočiva po izčrpanih naporih v boju in prav tako tudi konji. Odtod se vidijo na vseh straneh cele vrste prihajajočih voz z mesom, živili,